

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok, tanítók,
gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 8 K.
a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy
példány ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Egy kiállítás tanulságai.

Az Aradi Székely Otthon karácsoni kiállítása bevégeződött s a végleges leszámolást is megejtette a rendező bizottság.

Ebből az alkalomból Koncz Gyula kiállítási elnök és Dragos Arisztid titkár átiratban értesítették a helybeli iparfejlesztő bizottságot a kiállítás tanulságairól.

Az érdekes átiratot következőkben ismertetjük:

Volt itt a kiállításon minden. A leggyönyörűbb műhímzéstől a legdurvább varrottasig, a legfinomabb vászontól — szöttes harisnya-posztóig, a cserépedényektől a legsikerültebb drágakő-utánzatokig, a legkezdetlegesebb famunkáktól a legcsinosabb butorokig minden.

A beküldött tárgyak december 15-én este hozattak a vasutól be s a bejelentési ívek alapján egy-egy bizottság által lettek átvéve. Jöttek tárgyak, amelyek előzőleg be sem voltak jelentve, megint a régen bejelentettek közül nagyon sok el se lett küldve. Az eladásra és a csak izlelésre küldött ásványvizek nagyrésze megtagyott; a Molnár Dániel által Makfalváról küldött, természet-hűen agyagból készített állatok legnagyobb része a rossz csomagolás következtében eltörve érkezett meg.

Az átvett tárgyak jegyzékelve s egyenkint megszámozva a polgári-iskola disztermében különböző csoportokban, a kiállító nevének feltüntetésével, három napi és éjjeli megfeszített munka után a legcsinosabban és tetszetősebben lettek elhelyezve úgy, hogy a kiállítást Institoris Kálmán városunk polgármestere december 18-án a székely nép multjáról, jelenlegi helyzetéről és jövőjéről tartva egy magvas beszédet, a nagyszámban jelenlevő társadalmi előkelőségeknek és a sajtó képviselőinek élénk részvétele mellett megnyithatta.

A megnyitás után rendező-bizottságunk napi biztosainak felügyelete mellett, a helybeli előkelő urnók közreműködésével megkezdődött az elárusítás.

Az eredmény, dacára annak, hogy erkölcsileg óriási volt, anyagilag sem igen maradt mögötte.

Nagy érdeme van ebben a helybeli sajtónak, amely az érdeklődést állandóan felszinen tartotta, úgy, hogy naponta több száz ember gyönyörködött az igazán szép kivitelű árucikkekben.

Már első nap lehetett látni, hogy a székelyudvarhelyi szép cseréparuk, a különféle gyékény-, hánccs- és vesszőáruk azok, melyeket Arad és vidéke nélkülöz. Annnyira, hogy már a második napon, hogy a közönség vételkedvét kielégíthessük, táviratilag voltunk kénytelenek újabb küldeményért a termelőkhöz fordulni.

A Csorba-féle tulipános ládák, égetettfestésű gyermekjátékok háromszor lettek megrendelve. A fedeles kosarakat, faedényeket, kertiszékeket, a nádból, venyigéből, hasított mogyoró fából készített asztalvédőket, lábtörőket, de különösen a könnyebb kosarakat, pinczetokokat mondhatni kapkodták.

Nagy szükség van a különböző gazdasági eszközök, pl. csak könnyebb

jármokra, villa-, ásó- és kapanyel-
lekre. Az igen csinos kiállítású taplómunkák is
kelendőségnek örvendtek s keresték a Lánckzy
Sándor fémaruit, ugyszintén a Balázs Károly
által küldött képrámákat, eszter-
gályozott cikkeket.

Ezek azok, amiknek véleményünk szerint
egyelőre piacot lehetne teremteni. Ezzel azon-
ban nem azt mondjuk, hogy a többi kiállított
tárgy nem nyerte volna meg a közönség tetszé-
sét. Sőt nagyon is! Ezeket azonban már csak
mint különlegességeket vásárolták. Mert eltekintve
attól, hogy ezek sokkal drágábbak, mint
a nyugatról beözönlő selejtes áruk, kiállításra,
csinra nem képesek azokkal a versenyt kiállani.
Itt a közönség már a nyugat izlését keresi s
nem képes egy-egy műremek varrottas munkáját
kellően értékelni.

A különféle lomos csergék, pokróczok
s gyapju készítményeknek egyelőre piacza nem
lehet, mert ezek nagyobb része szintén nem
állja ki a versenyt a város közönsége
által már megszokott és megkedvelt nagy-
disznódi pokróczokkal, melyek izlé-
sesebbek és olcsóbbak is.

Az udvarhelyi és háromszéki szöttes-
seknek még a közel jövőben sem lehet
az Alföldön, vagy legalább is ezen a vi-
déken piacza.

Az asztalos munkák dacára, hogy
igen szépek és jók voltak, még sem képesek a
vasuti és kezelési, esetleges raktározási költsége-
ket fedezni, itt, ahol mondhatni az ország első
butorraktárai vannak.

Igen szépek voltak a Baikó Viola által
készített tárgyak, de semmi sem volt bennük, a
mi székely vagy legalább is magyar típusra em-
lékeztetett volna. A kiégetett alakok ó-német di-
vat szerint, a virágok, képek mind idegenből
hozva. Tanácsos volna, hogy az ily ügyes és ig-
zán szép munkához székely, vagy magyar nép-
életből vett mintákat dolgozzanak fel.

A küldött cikkek árai, általánosságban
mondhatni drágák voltak. Az összeállított
gyűjtemények pedig azt árulták el, hogy ép a
keresett cikkek azok, melyek kismértékben ter-
metletnek s így ha piacza volna is, sem e vidék
igényeit ki nem elégíthetné, sem pedig székely
népünknek nem hozna segítséget.

Részünkről nagyon üdvös dolognak tartan-
ók, ha egy-egy kisebb, vagy nagyobb érdekeso-
port alakulna s egyesült erőkkel, többet állítva
elő hoznák áruikat a piaczra. Egy ily érdekeso-
portozat nagyobb anyagot használva fel, olcsó-
ban jutna ahhoz, jobb minőséget kapna s így
jobb, tetszetősebb és olcsóbb árukat is készit-
hetne. Előnye lenne ennek a szövetkezetnek, hogy
nem kellene minden egyes termelőnek önmagá-
nak keresni piaczot, nem lenne külön-külön min-
denik egy életmes kereskedő esetleges zsarolásá-
nak kitéve, áruinak vételárát nem tennék ugyan-
ezektől függővé, hanem azt önmaguk állapítva
meg, hoznák forgalomba.

Igy a közönség már első, vagy mondjuk
második kéztől kapná azt, mit idáig 4—5-ik
kézből kellett drágán megvennie.

E szövetkezetekbe be kellene vonni a szé-
kely értelmiségeket, felkérni a szervezésre az
Iparfejlesztő-bizottságokat, a Székely Társaságo-
kat s közös akarattal, egyesült erőkkel, nagyobb
kereskedelmi városokban állandó raktárt, vagy
mondjuk székely-bazárt rendezni be, egy üzleti
szellemmel bíró, megbízható ember vezetése
mellett, kinek fix áron, esetleg elszámolásra len-
nének az áruk átadandók.

Mi ez eszmét megpendítettük, a kivitelhez
innen a távolból már csak jóakarattal, a se-
gítésre való tettvágyunkkal járulhatunk hozzá, ha
ez esetleg a megvalósulás állapota felé kö-
zeleg.

Minden elmulasztott percz egy falat kenyé-
ret von el s minden nap egy vándorbotot ad a
szegény székelynek. Az értelmiség feladata a
mozgalmat megindítani s a székely-ipart, mely
már meg van, fejleszteni, izlésessé, versenyké-
pessé tenni. Hisz csak tárlatunkon is 44-en vet-
tek részt. De hányan és hányan maradtak ki?
Egyik, mert talán nem volt tőkéje, mivel egy
szébb darabot előállítson, másoknak nem volt
meg a szállítási költsége, harmadiknak a kedve,
negyediknél hiányzott üzleti szelleme.

Tárlatunkon, mint előbb említettük, 44-en
vettek részt 2926 darab kiállított tárggyal 7815
korona 63 fillér értékkel. Legerősebben volt kép-
viselve Udvarhelymegye, honnan az Iparfejlesztő
bizottság lelkes munkája következtében 22 ki-
állító 2351 korona 56 fillér értékű cikket állí-
tott ki. A Székelyföld többi részeiből 22 kiállító
5464 korona 7 fillér értékkel szerepelt. Otthon-
unk a tárlaton kiállított tárgyakat 9000 korona
erejéig úgy tűz, mint betörés ellen biztosította.

Napi bevételeink a napi biztos, az ellenőr
és pénztáros által állapítottak meg s a végleszá-
molást az erre kiküldött bizottságunk másolatban
csatolt jelentése szerint 2660 korona 24 fillérrel
ejtettük meg. A leszámolás megtörténte után in-
tézkedtünk, hogy minden egyes kiállító, kiknek
el nem adott áruit már január 7-én vasutra ad-
tuk, megkapja a hiányzó áruinak értékét is.

Végül midőn van szerencsénk a kiállításon
résztevők neveit s küldött áruiknak értékét kö-
zölni, nem mulaszthatjuk el, hogy hálás köszö-
netet ne mondjunk.

A marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparka-
marának azon farsztó és lelkes támogatása,
melyben Otthonunk e törekvését, annak első
mozzanatától az utolsóig részesítette, a szé-
kelyudvarhelyi Iparfejlesztő-bi-
zottság önfeláldozó és igaziszé-
kely vérről tanuskodó igyeke-
zete és a marosvásárhelyi Székely Társaság
testvéri érdeklődése voltak azok a bennünket is
lelkesítő motívumok, melyek kiállításunk sikerét
biztossá s a jövőre kihatóvá engedték tenni.

Van reményünk, hogy kitartással, egyesült
erőkkel megkezdett célunk elérjük s fáradsá-
gunk gyümöleseit ha mi nem is, de késő uno-
kaíkn élvezni fogják. Adja Isten, hogy úgy
legyen.

Az egyenes adók reformja. A pénzügyminisz-
tériumban évek óta készítik elő az egyenes adók
reformját, melyre nézve rengeteg adatgyűjtemény
áll a kodifikátorok rendelkezésére. A M. N. érte-
sítése szerint az egyenes adók reformja ki fog
terjedni az egyenes adók kezelésére is. Főként a
községek adókezelésének terhein fognak nagy
mértékben segíteni az újítások révén, mert a köz-
ségi adókezelés tekintetében van a legtöbb nehé-
ség. A községekben az adóhátralékok miatt a vég-
rehajtást a községi és körjegyzők vezetik, akik
emiatt számos kérvényt nyújtottak be a kormány-
hoz, hogy ezt a terhes munkát vegyék le vállai-
ról és bízzák más, alkalmasabb közegekre, mert
a községi előjáróság, nevezetesen a községi és
körjegyzők munkaköre más, közigazgatási teen-
dőkkel folyton szaporodik. Mindez sürgössé teszi
a közadók kezelésének reformját. A nagy gondal
készülő reformjavaslat-tervezeteket nemsokára be-
fejezik.

A székelyföldi bajok s azok legfőbb gyógyítási módjai.

— A székelyföldi kormánybiztos urhoz. —

VII. 1—18. folyt.

Népnevelés, s annak a felnőttekre is kiterjesztése módjai. Akadályok.

A katonát alulról végig fel mindennap számoltatják. Az általok jogtalanul kicsinyelt jegyzőt gyakran rendbirságolja és szökteti a szolgabíró, ezt az alispán, az alispánt a miniszter, a minisztert a törvényhozás, a törvényhozást a sajtó. Így megy ez a közszolgálat egész vonalán. Csupán a tanító nem lát egyes helyeken még 3 évenként is tanfelügyelőt vagy más biztost az iskolájában. Így csupán az általa megtartott s hihetőleg még kedvezően is bíralt zárvizsgái eredményről egymaga által készített érdemsorozati adatok sem megbízhatók, s azokra senki nem támaszkodhatik biztosan, sem miniszter, sem országgyűlés, következésképp a jutalmazásoknak sincs kétségtelen alapja.

Ugy vélem, hogy a papságot belé kell vonni az alapvetésbe. Iskolalátogatóknak és vizsgáló biztосoknak kell kinevezni a községi és állami népiskolákhoz is, még pedig a netalán barátságos vagy más érdekű elnézések megelőzése szempontjából nem helybe, hanem a közeli falukba, még pedig szükség esetén méltányos napi- és fuvardíj mellett is. Ez százszor inkább kifizetné magát, mint ama fuvar- és napdíj, melyet most gyűlések alkalmából ezek az urak kapnak, mely nélkül ezen saját dolgaik igazítására sem mennének el, pedig tulfelől folyton lármáznak fizetésemelésért stb.; egyházi emberek, megyei képviselők stb. anélkül is elmennek.

A középiskolákat időközben is sakkban tartja a tankerületi főgazgató, vizsgákon ez és a miniszteri biztosok. Az egyes néptanítóknak sem árt egy kis kura.

Meg vagyok győződve, hogy általában a magyar, főleg pedig a székely népiskola hihetetlen lendületet nyer, ha akár ez, akár más hasonló intézkedés meglesz. Kimondom, hogy még így is évtizedek múltán sem lesz ott a magyar nép- és középiskola s népnevelés, ahol ma a szász felekezeti iskolák állanak; de hát évtizedek múltán minő fokozat lesznek ezek?!

Ez, vagy hasonló intézkedés új szellemet és ható erőt impregnál a tanítói karba is, mert a felszökés nagyobb hatása van általánosan minden tekintetben, mint az egyénre bízott személyes buzgalomnak.

Ezenkívül kötelezni kellene minden iskolát arra, hogy a tanszak alatt legalább havonként egy ingyenes szombati estélyt tartson a gyermekekkel szavalással, énekléssel, párbeszédet előadással a szülők s általában a nép számára. A téli időben pedig gazdasági s más tárgyú felolvasó estélyt szintén a nép számára, szintén ingyen a felnőttek énekléseivel és szavalásaival fűszerezve. Ez a gyermekek között nagy versenyt teremt, s még egy anyvit tanulnak, mint a rendes tanórákon. A nép érdeklődését felkeltené s korcsomáktól és egyebűnven elvonná.

Az bizonyos, hogy ez esetben nem igen érneznék a tanító ur kamatszédre járni, percsináló tanácsok és peres iratok díjas készítésével, vagy haszontalan és békerontó hirhordással, telekkönyvek díj melletti vizsgálásával és pereléssel foglalkozni, mert olvasni és tanulni kellene önmagának is.

Természetesen itt és e czélből gondoskodni kellene felolvasásokat tartalmazó füzetekről, melyeket használhasson pap és tanító, mert nem lehet mindenkitől azt követelni, hogy a népre nézve fontos minden kérdés tárgyában jártas s emellett fejlett író is legyen. Különben is más dolog egy tárgyat prédikáció alakjában, ismét más felolvasás alakjában, s újra más hírlapi czikk alakjában vitatni.

A prédikációt többnyire elszunyadják s a fiókban házi kincsek marad örökre, ha t. i. megvolt írva. A hírlap egyik naptól a másikig él. Olyan, mint a záporosó. Érkezik és tovább fut. A kidolgozott és füzetekbe foglalt felolvasások közkinccsökké lesznek, s az irodalomnak egy oly népies ága áll elő, melynek hatása kiszámíthatatlan jelenben és jövőben. Felette nagy kár, hogy a gazda és iparos körökben, liceumokban stb. előadott felolvasások olcsó kinyomatásáról és terjesztéséről is nem gondolkozik valaki. Valóságos kincsek vesznek így el

A falusiaknak szánt ilyen felolvasni valókat egyszerű nyomtatott füzetekben a tanügyi kormány az iskoláknak megküldené s abból a tanítók és papok vagy mások az estélyeken kellő elevenséggel felolvasnának. Hasonlóan gondoskodnék a kormány falura gyermekeknek és felnőtteknek való oly szavalmányi versgyűjteményekről is régiebb és újabb költőkből, melyek általános érvényű szépségeiknél fogva a szavalni vágyóknak is felkeltik a kedvét már ismeretlen voltak által is. Ezekhez járulna egy ide kellő könnyű menetű dalkönyvecske 2—4 hangra írva. Mindezek sokszorosán kiteremnék a rájuk fordított aránylag csekély költséget. Szaváló, felolvasó és dalestélyek adnának a népnevelésnek olyan lökést, aminő még nem történt.

Ez a három füzet 4—5 évig minden évre újakat és újakat foglalna magában a szükséghez mérten, legalább hozzávetőleges számú darabokkal. Akkor már nagyrészt ismeretekkel válna, főleg a felolvasási és szavalmányi füzeteket nagyobb mennyiségben küldve, azok jutalmak gyanánt a végző iskolások között kiosztásra kerülnének örökös olvasmányul a nyertesek családjainak. Ez lenne az irodalom nép közé levezetésének egyik legfőbb módja. A vetőmagot az állam előlegezné ajándékba, de a termés mindenesetre felülmúlja minden számfítást. A több éven át így egy finomabb szellemi táplálékra szoktatott nép és iparosság lenne aztán könyvvásárló közönséggé, mert ma még legfennebb naptárt veszen.

Az iparos tanonciskolák is alig érdemlik meg a jelenlegi elhagyatottságukban a költséget.

Az a többnyire fegyelmezetlen családból származó és fegyelem nélkül előserdült ifjúság nagy teher a hatalom nélküli tanítóra nézve. A tanórák legnagyobb része a regulázással telik el.

Az az iparhatóság a tagjai által esetről esetre jelen lehetne rendre minden tanórán, a hatalma alatti rendőrség pedig felvigyázhatna, hogy hazamenetelkor az utczákat ne fordítsák fel, s lármás verekedéseket ne rendezzenek egymás között vagy másokkal; ne káromkodjanak és csuf beszédekkel ne beszéljenek. Az ifjúságnak ebben a részében van egyfelől a legnagyobb remény, ha már civilizált iparosságot akarunk nevelni. Ennyi figyelmet bármilyen költséggel is megérdemel ez a ma még nyers anyag, jövőben pedig nagy töke.

Megfelelő felolvasási füzetek, mint fennebb.

Mindezek nélkül a statisztikai adatok mitsem érnek. A megfélekezést lehetővé tenni elzárás, börtöléssel és a felszabadítási idő megnyújtása előzetes figyelmeztetéssel szülőknek és ifjaknak. A talán még nyersebb katona legénységet is megfélekezi a börtölés elzárás és a szolgálati idő megnyújtása.

Főleg a falukba szánt felolvasások szerkesztését alig lehetne kávéházi újdonszokra, városokban élő tanárookra, s még kevésbé a legtöbbször felette szűk látókörű tanítókra bízni még most egyelőre. A városiak nem ismerik a nép körülményeit, észjárását, nyelvét. Ide olyan emberek kellenének még illő díjazás mellett is, kik ismeretesek nemcsak a fenn uszó eszmékkel, hanem a néppel magával is. Ide a lehetőleg gyakorlott, hogy ne mondjam, mesteri toll kellene.

(Folyt. köv.)

Tan- és nevelésügy.

Az udvarhelyi róm. kath. espereskerületi tanítóegylet sővidéki fiókköre f. évi február hó 18-án Szt-Léleken tartotta téli gyűlését, a melyet — a Pápa Ö Szentségének, pápaságának 25 éves jubileuma alkalmából — ünnepélyessé avatott úgy az elnök, mint a tagok lelkesedése, hódolatteljes tisztelete és lángoló szeretete a szent Atya iránt. A lélekemelő gyűlés lefolyása a következő volt:

Délelőtt 9 órakor a Szt. Lélek segítségül hívása után szt. misét hallgatott a testület, melyet főfőtisztelendő Süller István elnök, szt-tamási plebános mondott. Majd a helybeli róm. kath. iskola tantermébe összegyűlvén, a gyakorlati tanítások után, — melyeket László György helybeli és Péterffy Béla malomfalvi k. tanítók tartottak — Süller István elnök tartotta megnyitó beszédét, melyben kiemelve a Szent Atyának 25 éves jubileumát, vázolta a pápaság isteni eredetét, áldásos működését és hatását úgy hazánk, mint a világtörténelem eseményeire, kimutatja a pápaság rendithe-

tetlen voltát, majd áttérve a jelenleg dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánkra XIII. Leó pápára, találó szavakkal jellemzi az Ő bölcs kormányzását, s végül felhívja a testület figyelmét, hogy valamint a hatalmas uralkodókat, államférfiakat, nemzeteket, testületeket, egyeseket valami titkos erő készíti, miszerint önként meghajtsák a tisztelet, elismerés, ragaszkodás lobogóját az ősz Aggastyán előtt, úgy legyen e mai összejövetelünk is fiui hódolatunk, engedelmességünk, törhetetlen ragaszkodásunk és lángoló szeretetünk kifejezésének szentelve. A testület perczekig tartó éljenzéssel és tapssal adott kifejezést hódolatteljes érzelmeinek és ezen elnöki megnyitó beszéd hatása alatt a gyűlés lefolyása mindvégig a Szent Atya ünneplésének lett szentelve. A megnyitó után a testület Gál Sándor karnagy vezetése alatt »Hymnus a pápa királyról« című négyes szólamu éneket adott elő, majd Gál Imre szentkirályi k. tanító szavalt el nagy hatással ezen alkalomra írt saját szerzeményű »XIII. Leó 25 éves pápai jubileumára« című költeményét, mire ismét ének következett »Hol Szent Péter sirba téve« cz. hymnusz előadásával. Ezután Tállyán Imre fanciesali tanító szavalt el a »Dalt Rómának« című költeményét, utána pedig Bálint József oroszhegyi tanító a »Vatikán« című költeményt adta elő; mindkét előadó gyönyörű szaválata nagyban emelte az ünnepély fényét. Befejezésül a testület »XIII. Leó pápa jubileumára« című négyes szólamu éneket adott elő. Mindezek lefolyása után elnök felszólalva, meghatott hangon örömteljes érzelmeinek ad kifejezést, hogy a testület teljesen hivatásához méltóan ülte meg ezen ünnepélyt, hálás köszönetét fejezi ki ezért úgy az egyes előadóknak, mint az egész testületnek; a gyűlés pedig zajos éljenzéssel tüntetett szeretett elnöke mellett, mint ki ezen ugyszólván rögtönzött ünnepélynek kezdeményezője és szerzője volt és egyben Bajna Ferencz farkaslaki plebános indítványára egyhangulag elhatározza, hogy a mai elnöki megnyitó szóról-szóra a jegyzőkönyvbe beiktattassék.

Öt percz szünet és a mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása s hitelesítése után következett volna Bálint Zoltán etédi k. tanítónak paedagogiai tárgyú felolvasása, a testület azonban, hogy a gyűlés ünnepélyes volta annál inkább kidomborodjék, ezen felolvasásnak a jövő gyűlésre való halasztását határozta el s ugyanezen tekintetből a szokásos bírálatoktól is elállott. Következett a jegyzőválasztás, melynek folyamán Gyurcsovecz Károly ülkei tanító újra 3 évre egyhangulag megválasztott.

Ezután elnök megemlékezik arról, hogy a kerületi papság a mult hó folyamán ünnepelte meg a helybeli esperes-plebános, mélt. Péterffy József ur papságának 40 éves jubileumát, megvan győződve arról, hogy a testület érzelmeivel találkozik akkor, a midőn a gyűlésnek alkalmat ad arra, hogy ezen kiváló egyházférfit, ki a tanító-ságnak mindenkoron lelkes támogatója és barátja volt, jeles érdemeiről megemlékezzék. Az volt a szándéka, hogy a gyűlést testületileg vezesse tiszteletre az esperes urhoz, sajnos azonban, hogy ő méltósága ágyban fekvő beteg s így a testületet nem fogadhatja; indítványozza, hogy a testület meleg érzelmei az esperes ur iránt, valamint ő méltóságának kitünő érdemei a jegyzőkönyvben megörökíttessenek. A testület ezen előterjesztést zajos helyesléssel magáévá teszi, az esperes-plebános urnak a Mindenhatótól még számos éven jó egészséget és erőt kíván és tiszteletteljes érzelmeinek ő méltósága előtti kifejezésére az elnök vezetése alatt Kerecsy Lajos és Gyurcsovecz Károly tagokból álló bizottságot küld ki.

A gyűlés lefolyása után ezen bizottság küldetésének eleget téve, az esperes-plebános ur meghatott hangon mondott köszönetet, kérte a tanítókat, hogy őt továbbra is jóindulatukban tartásák meg.

Barabás József bogárfalvi és Tállyán Imre fanciesali községi tanítók bejelentik a fiókkörbe való belépésüket; elnök pedig bemutatja és szívesen üdvözli Fuchs Gusztáv atyhai plebánost, mint körünknek új tagját; a gyűlés a bejelentéseket és a bemutatást rokonszenvesen fogadja.

A jövő gyűlés helyének és idejének megállapítása után elnök ismételt megemlékezve mai gyűlésünk kiemelkedő momentumáról, a gyűlést lelkes szavakkal berekeszti.

Gyurcsovecz Károly
fiókköri jegyző.

Vidéki levél.

Ettől, 1903. febr. 21.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az etédi olvasókör és dalárda által folyó évi február 7-én kiküldött meghívók alapján (mely szerint dr. Darányi földmivelségi miniszter ur Székelyföldünk népe életének jóindulatu magas látogatására rendezett ünnepély tartatott meg) köteleztem magamat, hogy az ünnepélyen megjelentek felülfizetését hírlapilag nyugtáztatom.

Ezen kötelesség folytán legyen szabad kérem a tek. Szerkesztő urat b. lapjában közzétenni azt, hogy az országosan megcsappant pénztelenség mellett is az ünnepély szépen sikerült-sége mellett felülfizettek: Gálffy Kálmán 4 K. Major Mózes, Marosy Róza 2--2 koronát. Csia Kálmán, Fancsali Áron, Bakó Dániel, Spránitz Mária, Szentkirályi Árpád, Lőrinczi József, Birtalan Sándor, Mère Ferencz 1--1 koronát. Török Lajos 80 fillért. Rozsondai István, dr. Nagy Lajos, Gagy Lajos Gothárd Ferencz, Simon Mózes 50--50 fillér. Miklós Gábor, Jakab Mihály, Molnár Lajos 40--40 fillért. László Ferencz 20 fillért. Szilágyi Mártonné, Báliut László 10--10 fillért. Összes bevétel volt 120 korona 90 fillér, kiadás 29 korona 54 fillér, tiszta jövedelem 91 korona 36 fillér, mely összegből telerész az olvasókör pénztára javára, másik felérész a dalárda javára annak pénztárába utalványoztam.

Miután a fenti előfizetőknek a nyilvánosság előtt kulturális céljainkra tett felülfizetésüket szépen megköszönöm, egyidejűleg arra is kérem tekintetes Szerkesztő urat, méltóztatnék megengedni, hogy a nyilvánosság előtt tekintetességnek is köszönhessem meg azon szíveségét, melylyel testületünket anyagilag is szíves támogatni azzal, hogy a szép kiállítású meghívókat kegyes volt ingyen előállíttatni s ezáltal 8 koronával egyesületünket megajándékozni. Szavam visszhangra talál az iránt, midőn nemskára Szerkesztő urat, a közügyek terén szerzett érdemei némi elismerésül, olvasókörünk dísztagjának meg fogjuk hívni.

Tisztelettel:

Gagyhy Lajos,
r. bizottsági elnök.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Február hó 24-én délelőtre a vármegyei ház kistermében a székelyudvarhelyi kir. pénzügyigazgatóság összegyűjtötte az összes udvarhelyjárású jegyzőket, bírókat és adószedőket s ott Szarka titkár ur az adókövetés és előírás, valamint könyvelésekről előadást tartott.

Mint hogy ezen eljárásokat meglehetősen ismerjük, talán sokan nem is figyeltek az előadásra, míg Gálffy István fenyédi jegyző ur vitába nem bocsátkozott, de midőn Gálffy István fenyédi jegyző ur az »Allami pénzügyigazgatás I. r. III. cikk IV. fejezet C) pontja alól kiolvasta, hogy „Ha a földbirtokos, vagy haszonbérlet csupán a tulajdonát képező, vagy általa bérelt erdő, vagy mezőgazdaság nyers (állati, vagy növényi) termékeit értékesíti, ebbeli tevékenysége III. oszt. kereseti adó alá eső foglalkozással nem minősül” s mégis, ha a községek és árvák egyes padagai, vagy földbirtokai füterméve évenként kiadatik, mindig III. oszt. ker. adóval rovatnak meg a haszonbérlet. Erre hosszabb eszmecsere után előadó ur is kijelentette, hogy az ilyenek bérleteknek nem tekinthetők, de mert erre nézve még döntvény nincsen, arra kérte a jegyzőket, hogy a beváltásokat csak tétessék meg és az adókövetést folyamodtassák meg, hogy felsőbb hatósági döntvényt provokálhassanak.

Ezek után Gálffy István fenyédi jegyző ur azon nézetének adott kifejezést, hogy ezen értekezlet célját abban látja teljesen érvényesülni, ha abból a népre adóelengedések származnak és éppen ezért felolvassa a m. kir. pénzügyminiszter 1899. évi 76260. számú határozatát, mely szerint a m. kir. pénzügyigazgatóságok utasítva lettek, hogy 1899. év július 1-től kezdve a boritaladó és a huszfogyasztási adó beszédési jogának bérbevétele után kivett III. oszt. ker. adók adótárgy megszűnése czímen törölendők hivatalból s mégis ez ideig ezen adó törölve nem lett, miután a legkisebb község is ezen törölés 5 koronát vissza kap, tekintve, hogy 134 község van és ezen felül a város is nagy összeget tesz, jónak látja itt figyelemztetni az előljáróságot, hogy ezen adó visszautalásáért folyamodjanak, mert az egész vármegye területét figyelembe véve 4000 koronát tesz ki ezen méltatlanul beszédett adó.

Előadó titkár ur minden tekintetben igazat adott Gálffynak és kijelentette, hogy ha fel lesz hívva folyamodás, utján, a törlést azonnal eszközölni fogják illetékes helyen.

Majd a tőke kamat-adónál felhozta ismét Gálffy jegyző ur, hogy az 1875. évi XXII. t. cz. 2. §-a 14. pontja világosan kimondja, hogy tőke kamat-adó alól kivételnek »a 630 koronát tul nem haladó kamat, vagy életjáradék, amennyiben az illető fél összes jövedelme adósságainak levonása nélkül a nevezett összegnél nem több» s mégis szándékosan megadóztatnak olyan perekből származó követelések is, melyeknek kamata nincsen s amelyek gyakran abból származnak, mert a váltó elfogadó tartozását nem fizeti, a keresetek per utján szorítják rá és ezért a kezesek tőke kamat-adóval rovatnak meg. Ezen szabálytalan ságok megszüntetésére felkértem előadó urat, előadó titkár ur kijelentette, hogy a jelzett esetek szahálytalanok s amennyiben ő hozzá lesz beosztva az esetleges folyamodvány, a törléseket visszamenőleg is eszközölni fogja.

Még ez adómnél felolvassa Gálffy jegyző a m. kir. közg. bíróság 1898. évi 9165. számú határozatát, mely szerint: »Az 1883. évi XX. t. cz. 3 §-a alapján bérbeadott vadászterületek bérösszege után a község járadék-adót fizetni nem köteles» és sajnálatát fejezi ki, hogy ennek dacára az összes községek vadászati hasznobé megadóztatott.

Miután ezen adó az egész vármegyét közel 4000 korona igazságtalan adóval terheli, alkalmasnak látja itte helyen figyelemztetni az előjárókat a jelzett adók megfeleltetésére és azt is megjegyzi, hogy a felebbezések nem bérmentve adandók be posta utján, hanem a jegyzőknek joguk van hivatalból felterjeszteni.

Előadó titkár ur Gálffy jegyző szavait mindenben elfogadván, a törlés eszközölését kilátásba helyezte és még a székely nép érdeket mélyen érintő jóindulatu törlések módozatait előadván, délután 1 órakor az értekezletet kölcsönös éljenzés után berekesztette.

Adóügyi téren ekkora és ily eredményes mentési akció ez ideig még nem történt, székely népünk nevében szólok, remélem, ha az kívánom, hogy sok ilyen titkárt és sok ilyen jegyzőt adjon az Isten s akkor talán Székelyudvarhely adóügyi osztálya is sok méltatlan adótól megmentheti a közönséget.

Egy vidéki adószedő.

Különfélék.

Két részvény.

Az influenza divatos betegség s az én időmben hiréből sem ismertük, -- a korral azonban haladni kell és én immáron három hét óta őrizem a szobát. Ez a körülmény azonban nem annyira érdekes, mint inkább kellemetlen reám nézve.

És itt most mindjárt eleve kijelentem, hogy a címülirt részvényeknek csupán annyi közük van az én influenzámhoz, amennyiben részvényesnek lenni adott körülmények között jó, az influenza azonban feltétlenül mindig rossz.

Hát egy beteg vén ember csak olvas s minél unalmasabb a szoba, annál többet olvas és kontemplál az olvasottak felett.

A Gergely-féle kalendáriom szerint ma februárius 27-ike vagyok és én még február 20-án olvastam Benedek Elek lapjában a »Magyar Világ«-ban: Egy hajszavégek című, székelyudvarhelyi (?) tudósítást. Mind vártam, hogy nálam hivatottabb ember szól majd valahonnan a dologhoz, de a mai napig hiába vártam. Ez adta kezembe kalamusomat...

Az igazság ugyanis igazság marad minden körülmények között, még akkor is, ha, mint a »Magyar Világ« írja, nincsen jog, törvény és igazság.

Az igazság pedig ebben az esetben az, hogy a »Magyar Világ« című lap részvényekre indult meg s annak az állítólag üldözött székelyudvarhelyi felsőbb leányiskolai igazgatónak 2 »Magyar Világ« részvénye van. Hollak y Arthur főispán urnak azonban egyetlen egy sincs. Nincsen részvénye Sándor Mózes kir. tanácsos, nyugalmazott tanfelügyelőnek és a fejemet merném egy fületlen gomb ellen feltenni, hogy nincsen Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelőnek sem.

Hát itt az igazság a két részvényben van.

Ha én indítottam volna a »Magyar Világ«-ot és én lennék 36--38 éves, valószínűleg nálam is az adott körülmények között talán ez lenne az igazság. Azaz, hogyha az általam szerkesztett Székelyegyleti naptárban Sándor Mózes kir. tanácsosról egyszer egy szép és igaz közlemény jelent volna már meg, még sem helyezkedtem volna 2 részvényért azzal ellentétben s nem helyezkedtem volna a lapomnak, a »Magyarság«-nak általam írott cikkeivel sem.

En azonban már nem vagyok 36--38 éves, hanem hetven, öreg és beteges s bizony nálam, az igazság, közel a sirhoz csak egyfelé még akkor is, ha Helta Ferencz képviselőnk-ről van szó és még akkor is, ha Weisz Bertholdról, a nagyjait képviselőről.

Egyféle lévén az én igazságom s nem függvény senkitől és nem várván semmit, bátran kimondom, hogy azt a bizonyos felsőbb leányiskolai igazgatónót nem üldözte senki s nem üldözi ma sem.

En Hollak y főispánt személyesen nem ismerem s nem ismerem Sziklay tanfelügyelő urat sem, azt azonban egész határozottan állítom, hogy talpig gavallér, igazságos ember s erről meggyőződött már régen Udvarhelyvármegye közönsége s ha a »Magyar Világ«-szel ellenkezőket állít, bizony kilátzik a... két részvény. sz. d.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet február 28-iki távirati jelentése szerint: Enyhe, szeles, sok helyütt csapadék.

— **Kirendelés.** Bodolla Gábor dr. kir. törvényszékünk elnöke, Teutsch Károly helybeli kir. segéd-telekkönyvvezetőt, a Gaibel Rezső nyugdíjazása folytán megüresedett homoródokládi telekkönyvvezetői állás ideiglenes betöltésére, helyettesnek kirendelte.

— **Eljegyzés.** Kállay Ferencz óczfalvi ev. ref. lelkész eljegyezte Kovács Mariskát, Kovács Mihály áll. isk. igazgató-tanító kedves leányát Parajdon.

— **Nőegyesületi fillérestély.** Nőegyesületünknek legközelebbi fillérestélye márczius 4-én lesz. Ez alkalommal is sikerült a rendezőknek olyan műsort egybeállítani, mely az estély sikerét biztosítani fogja. Szavalni fognak: özv. Groákné, Szabó Kata és dr. Fodor Boldizsár; hegedűn játszanak Zakariás József és Bedő Béla. Lesz ezenkívül »Szerencse-kosár« is. A rendezői tisztet dr. Lukácsffy Istvánné, Mezei Ibolyka és dr. Imréd Domokos teljesítik.

— **Alapszabály megerősítése.** Az udvarhelyvármegyei általános tanító-egyesület alapszabályait a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyási záradékkal ellátta s azokat a kir. tanfelügyelő az egyesület elnökének megküldötte.

— **Rákosi Jenő üdvözlése.** A Budapesti Hirlap február 26-iki száma a következőket írja: Az udvarhelyvármegyei jegyzői egyesület, mint annak idején jelentettük, január 24-én tartott közgyűlésén jegyzőkönnyvilag üdvözölte Rákosi Jenőt főrendiházi taggá való kinevezése alkalmából. Az erről szóló jegyzőkönnyvi kivonatot most küldte meg Rákosi Jenőnek az egyesület elnöke, Gálffy István fenyédi körjegyző a következő sorok kíséretében:

A székely nép mindenha ismeretes, volt arról a tulajdonságáról, hogy hazája nagy fiaihoz szívből ragaszkodik. Mi, e nép vezetői, magunk is székelyek, lehetnének-e rosszabbak fajunknál? Udvarhelyvármegye legmagyarabb vármegyéje az országban s ősi anyafészek a székelységnek. Zandráhám rabonbán népének közvetlen előjárói járulnak tiszteletteljes üdvözlésükkel az izzó magyar fajszeretet vezére elé s kéri a maguk részére Méltóságod kegyes jóindulatát.

Maga a jegyzőkönnyvi kivonatot, amely az üdvözlést tartalmazza, a következő:

Betegh Pál egyesületi tag javasolja, hogy a közgyűlés üdvözölje közeletünk egyik kimagasló nagy alakját, Rákosi Jenő lapszerkesztőt, főrendiházi taggá történt kinevezése alkalmából. Határozat. Az elnök a jegyzői egyesület következő egyhangulag hozott határozatát hirdeti ki: Udvarhelyvármegye jegyzői egyesülete jóleső örömmel veszi tudomásul a valódi érdem ily nagy kitüntetését és méltó érzelmének ad kifejezést, midőn jelen jegyzőkönnyvi határozat kapcsán Rákosi Jenő főrendiházi tag urat szívesen és legnagyobb örömmel üdvözli és eme érzelmek támogatására fölkéri az elnökséget és az indítványozó egyesületi tagot.

— **Kitüntetett gazdasági cseléd.** Szabady Tivadar, az oklándi járás h. főszolgabírája, múlt vasárnap fényes ünnepség keretében adta át Pál Ferencz vargasi lakosnak, a munkában és becsületben megőszült gazdasági cselédnek Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter ajándékát: a dicsérő oklevelet és 50 koronát aranyban. Szabady főszolgabíró igen szépen ecsetelte a gazda és cseléd közötti viszony áldásos hatását közgazdasági életünket tekintve is. Különösen kiemelte, hogy a becsület, szorgalmas cseléd itthon is megélhet. Nem kell a kenyérért idegenbe menni, ahol, valamint itthon is csak a magyarok czégeres csufjai lehetnek.

— **A vármegyei központi választmány** e hó 4-én ülést tart, melyen a jövő évi választójogosultak névsorának kiegészítésére bizottságot választ.

— **A közigazgatási tisztviselők** e hóban Budapesten megtartandó kongresszusára Damokos dr. alispán is fölutazik.

— **Kör- és községi jegyzőink** memorandumát az országgyűlés kérvényi bizottságához utalta a képviselőház.

— **A polgári önképző egyesület** hétfői fillérestétele minden tekintetben fölülmulta az eddigieket. Az egyesület nagytermet szorongásig megtöltötte a közönség. Ezuttal két 1 felvonásos szindarab került előadásra: A »Nászutazás« és az »Adóvégrehajtó.« Az előbbi francia vígjáték egyes helyeken kissé sikamlós részekkel bír. Ajánljuk a rendezőségnek, hogy a francia vígjátékokkal felhagyva, a magyar irodalom termékeiből juttasson színre szívet és lelket nemesítő darabokat. Ráduly Irma, ifj. Szemerjai Károly, Wallinger István és Biró Árpád igen jól megállották helyüket. A két darab közti szünetet Dózsa Sarolta Nyilas Samunak: »A bűnösség éjszakája« című drámai költeményének hatásos elszavalásával töltötte be. Valódi érzéssel és tudással szavalt. Ki is jutott bőven a tapsból. A másik darab az »Adóvégrehajtó« oly precíz előadás volt, a milyent ritkán van alkalmunk műkedvelőktől látni. Ugy a darabnak kedves, vonzó meséje, összevágó előadása, mint a szereplők ambiciózus versengése meglepő volt. Mészáros Róza kedves megjelenésével, gyakorlott játékával mindvégig gyönyörködtette a közönséget. Méltó partnere volt ifj. Szemerjai Károly, kit szintén kiváló műkedvelőnek ismerünk. Weigel Gyula, Sándor Ferencz, Biró Árpád nagyban emelték a darab sikerét. Végül Fischer Ferencz rendezőt kell kiemelnünk, aki valódi önzetlenséggel végzi a rendezői teendőket. A holnapi fillérestélet Ráduly Irma, Bartók Anna, Szócs Oszkár, ifj. Izsák Lajos rendezik. Szavalkak: Pék Róza, Weisz Juliska és Csérgő István; felolvas Weigel Gyula.

— **Iparfejlesztő bizottságunk** — mint jeleztük — hétfőn ülést tartott Hollaky főispán elnöke alatt. Egy fiatal kezdő iparosnak 160 K rövid lejáratú kamatmentes kölcsönt engedélyezett. Az aradi székely otthon jelentését örvendetes tudomásul vette s a kereskedelemügyi minisztertől a székely háziiparczikke kedvezményes vasuti szállítást kérelmezi. Egyes iparczikkekből egy szállítmányra elegendőt vásárolnak s azt kísérletképpen az alföldi székely társaságoknak elküldik. Kérdést intéznek a hódmezővásárhelyiekhez, hogy nyírfában minő félgymintákat tudnának értékesíteni. Az aradi székely otthon jelentésének a „Székely-Udvarhely“-ben való közlését elhatározták, hogy arról a vármegyénkben levő székely háziiparosok is tudomást szerezzenek.

— **Gyermek-színház.** A róm. kath. leányiskola növendékei jelenben is megtartották szokásos színházi játékukat. Kedves, közvetlen naivsággal, dicséretre méltó betanulással és élénkséggel játszottak a kis leányok. A termet előkelő közönség töltötte meg s úgy ők, mint a mamák csakugyan őszinte szívvel örvendhettek gyermekeiknek, kik oly bátorsággal és bizottsággal mozogtak a nyilvánosság előtt. Az egyes darabok előadásáról, rendezéséről csak dicsérőleg nyilatkozhatunk. Az érdem mindenekelőtt az irgalmas nővérek főnöknőjét illeti meg, a ki fáradságot nem kimélő buzgalommal működött a kicsinyek betanításánál s kinek törekvését legszívesebben jutalmazta az az elismerő tetszés-nyilvánulás, mely a közönség részéről minduntalan nyilatkozott. Az egyes darabok közötti szüneteket Gaibel Szeverin bájos zongorajátéka töltötte ki. Szóval ilyen élvezetes délután megérdemelte, hogy mindenki érdeklődéssel nézze a növendékek törekvése s komoly munkára valló előadását. Köszönet a nővéreknek! Övék is az érdem.

— **Az udvarhelyvármegyei muzeum-egyesület** nevében köszönetet mondok e helyen Nosz Gusztávné urnónek, ki az alapítandó vármegyei muzeum pénz- és éremgyűjteményének gyarapítására egy drb ezüstpénzt s két drb rézpénzt ajándékozott, továbbá Janecsek József ipari szakiskolai művezető urnak, ki ugyanezen czélra 15 darab ezüstpénzt, 24 drb rézpénzt, 6 drb érmet s egy emlékkeresztet adományozott. Csehely Adolf muzeumi igazgató.

— **A süköi dal- és ifjusági egyesület,** mely már negyedik éve áll fenn, február hó 21-én az iskolai harmonium-alap javára szépen sikerült, színelőadással egybekötött táncestetélyt rendezett. Színelőadást a »Cserebogár« népszínmű A szereplők az egyesület tagjaiból kerültek ki. Kovács Elek (nyug. őrnagy), Kis Berta (az őrnagy leánya), Kis Gábor (báró Székely), Kovács Liza (Eszter), Simó András (falusbíró), Csáki Vilma (a bíró felesége), Kovács Jóska (a bíró fia), Kovács Dezső (Buczkó), Kis Albert (fiskalis), Simó Ida (falusi asszony) és Simó Berta (előbbinek leánya) volt. A közönség teljes elismeréssel jutalmazta mindeniket. A nézők sorában láttuk vármegyénk szeretve tisztelt kir. tanfelügyelőjét Sziklay P. Gyulát is, akit ez alkalommal kedves családjával együtt már második szor volt szerencsénk körünkben tisztelhetni. Megbízatom szerint a Tanfelügyelő urnak e helyen kívánom tudomására hozni, hogy mulatságunkban történt megjelenésére sokáig kellemesen fog visszalekezőni hálás ifjusági egyesületünk, ugyszintén a helybeli és a vidékről összesereglett, igazán válogatott székely közönségünk is. Engedje meg, hogy hálás köszönetemet fejezzem ki e helyen is a Tanfelügyelő urnak azon szíveségeért, hogy engem néptanítói missziómban személyes jelenléte által oly hathatósan támogat; ifjusági egyesületünk tagjait lelkesíti, buzdítja, minek örvendetes eredménye a tagok szaporodása. Ez Toró Dénes helybeli ev. ref. lelkész urnak a dalkör tagjává történt jelentkezésében már is tapasztalható. Az erkölcsi siker jelzése után hadd számoljak be az estély anyagi oldaláról is. Bevétel volt 48 K 50 fillér, kiadás 18 K 10 f, maradt tehát 30 K 40 f tiszta jövedelem. Felülfizettek: Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelő 4 K 60 f, Toró Dénes ev. ref. lelkész 2 K 60 f, Olasz Domokos 80 fillért. Hálás köszönet a felülfizetőknek, valamint a szíves pártfogásért a megjelent közönségnek s ezek közt a farcádi fiatal legényeknek is. Olasz Domokos, tanító.

— **Az udvarhelyvármegyei népnevelési egyesület** a fenyédi róm. kath. iskola részére 100 koronás alapítványt tett a szegény iskolás gyermekek tanszer szükségleteire. A szép alapítványt az egyesületnek e helyen is hálás köszönetünket nyilváníthatjuk az iskolaszék nevében. Fenyéd, 1903. február hó 25-én. Fekete Imre plebános, iskolaszéki elnök.

— **Nyilvános köszönet.** A február 22-én tartott kath. leány-növeldéi gyermek-színház alkalmából felülfizetni szíveskedtek: Fábrián József 10 K, Schünthal Mór 2 K, Bagossy Béla 2 K, Kassay F. Ákos 1 K 20 f, Kovács János 2 K, Sterba Ödön 2 K, Fekete Imre 2 K, György Lázár 5 K összesen 26 K 20 f, kiknek ez uton mond hálás köszönetet az intézet főnöknője.

— **Allattenyésztésünk.** A segésvári állattenyésztési kerületi felügyelőség múlt évi működéséről Meiszner Ernő segédfelügyelő, a kerület gondos és tevékeny vezetője terjedelmes jelentésben számol be Darányi Ignác földművelésügyi miniszternek. Az érdekes jelentés felöleli a kerület szarvasmarha-, ló-, sertés-, juh- és baromfitenyésztését s azokról számszerűleg nyújt tájékoztatást. A jelentést közelebbről hozni fogjuk.

— **Köszvényes és csuzos betegeknek** kitünő eredménnyel alkalmazták az orvosok a Zoltán-féle kenőcsöt, mert ez még oly betegeknek is, kik évek óta szenvednek, pár nap alatt tökéletes gyógyulást idéz elő. Kapható üvege 2 koronáért Zoltán Béla gyógytárában Budapesten.

— **Tenyészállatvásár.** Segesvár város kormányhatóságilag engedélyezett tenyészállat vására e hó 12-én az új vásártéren lesz. Helypénzeket vagy más díjakat nem szednek.

— **Nyilvános számadás.** A Szombatfalva városrészben folyó hó 21-én rendezett gyermek-színelőadással összekötött kosaras táncestetély összes bevétel 46 K 46 f, kiadás pedig 22 K 92 f. Tiszta jövedelem 23 K 34 f volt. Felülfizettek: Sipos Károly s. lelkész 1 K, Jakab Antal vasuti raktárnok és Fernengel Frigyes kereskedő 1—1 K, Szentkirályi Árpád, ifj. Szöllösi Samuel 40—40 f, Péterffy Béla malomfalvi kántortanító 60 f. Fo-

gadják úgy az igen tisztelt felülfizetők, valamint a szíves résztvevők a nyilvánosság útján is iskolánk nevében kifejezett hálás köszönetemet. Szombatfalván, 1903. február 24. Gál Mihály, kántor-tanító.

— **Gyümölcsös kertek** tulajdonosainak ajánlom Nán Miklós szakképzett kertmunkást, ki jelenleg nálam foglalkozik a gyümölcsfák megmetszésével, tisztításával. Kinek csak egy pár szép gyümölcsfája van, annak is megérdemli, hogy azokat megtisztítsa most, mivel meggyünkben szakképzett gyümölcskertész-munkás nincs. Solymossy Endre.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület.

Sz. 66—1903.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület márczius hó 3-án délelőtt 10 órakor Székelyudvarhelyt, a vármegyei ház kistermében

közgyűlést

tart, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
  2. Titkári jelentés.
  3. Pénztári jelentés.
  4. Az 1903-ik évi költségeloirányzat megállapítása.
  5. Indítványok tárgyalása. (Az alapszabályok 18. §-a szerint csak azon indítványok tárgyalhatók a közgyűlésen, amelyek a közgyűlést megelőzőleg 4 nappal az elnökséghez benyújtottak).
- A közgyűlést megelőzőleg 10-kor az alispáni hivatalos helyiségben választmányi ülés tartatik, a mely a tagok felvétele és a közgyűlés elé terjesztendő indítványok felett határoz.

Székelyudvarhelyt, 1903 február 20.

HLATKY MIKLÓS, HOLLAKY ARTHUR,
titkár, elnök.

Szerkesztői üzenetek.

Tanítónak Helyben. A czikk írójának esze ágában sem volt a tanítóságot általánosságban hántani. Ha erről lett volna szó, elképzelheti, hogy nem ártunk volna helyet a közleménynek. Itt egy pár — mindnyájunk előtt sajnos ismeretes — speciális esetről van szó. S épen a tanítótestület erkölcsi reputációjának érdekében — hogy keblileg orvosolhassa a bajokat — hoztuk nyilvánosságra azokat a dolgokat. Célunk azonban nem volt és nem is lehetett, hogy névszerint pellengérezzünk ki valakit s a nevek ezért maradtak el. Szolgáljon ez önnek és mindnyájuknak teljes megnyugvással. S legyen béke velünk.

K. M. F. Helyes cikkelyét közelebbről hozni fogjuk. Szíves üdvölet!

Nyilt-tér.*

— Rövid használat után nélkülözhetlen. —
— Igen alkalmas utazásoknál. —
— Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva. —

Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. júl. 3-án.

Kalodont

nélkülözhetlen

fogtisztító szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik, hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ezáltal. Ennél legsikeresebbnek bizonyult a „KALODONT“, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Csinosan butorozott szoba

külön bejáráttal — azonnal kiadó Soha Aladárnál Székelyudvarhelyt, Attila-utca 13. sz.

Kiadó Az Inceze-féle háznak földszintje (Szabó Gyula könyvkötő lakása) egészen kiadó. Értekezhetni özv. Német Mártonnéval Bükzsád (Háromszékvármegye)

Eladó háztelek.

Székelyudvarhelyt a Vár- és Csörgő-utczák között 443-445. ház-számok alatt, a székelyudvarhelyi 1028. sz. tjkvben 1006/a., 1008/2 a/2 hr. sz., 149 ööl területű telek épületeivel együtt azonnal eladó. Levelezéssel értekezhetni: Bonda Péter százados lakásán Budapest, X. Szabóky-utca 12.

Legfinomabb cukrász-sütemények

Ernszt György cukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főtér, piaczsor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

MELEG SÓSFÜRDŐ!

Minden hétfőn, szombaton és vasárnap a Gergely Ferencz sósfürdőjén meleg fürdő kapható. A fürdőszobák és az ezek előtt levő folyosó fűtve van. Egy kádfürdő ruhával 45 kr

Uri házhoz jó tanuló fiuk, hivatalnokok étkezésre és szállásba fogadtatnak. Egy szépen butorozott szoba kiadó. Czim a kiadóhivatalban megtudható.

A MAGYAR ÉS A VILÁGIRODALOM KINCSESHÁZA
SZERKESZTI: **RADO ANTAL.**

A REMEKÍRŐK KÉPES KÖNYVTÁRA

füzve: 200 korona.

AGYJÜTEMÉNYBŐL megjelent már HÉT KÖTET:
I-II. PETŐFI SÁNDOR, összes kötetményei. III-IV. KISALADY SÁNDOR, összes kötetményei. V. SZAKSPERE Reméket I. (Carolanus, Uthello, Hamlet, Isabella). VI. MOLIÈRE Reméket I. (A fősvény Dandin, A kényeskedők, A botcsinálta doktor). VII. TÓTH MÁTYÁS, Válogatott Kötetményei.
Az első kötet 3150 oldal (191 iv.) és 151 illusztráció!!!
Az 1902 évi sorozat: **VI. BERECSENYI DANIEL**, Munkái. IX. SCHILLER, Kötetményei. X. MADACH IMRE Munkái. XI. KOSSUTH LAJOS Munkái. XII. KÖVETKEZŐ: **Dr. HOMEROS** műve. XIII. TÓTH EDE, Munkái.

A TOVÁBBI KÖTETEK TARTALMA A KÖVETKEZŐ:
Aiochylus * Garay János Kötöcsy Ferencz Reméket Gy.
Balassa Bálint Goethe (I-II) Kurucz költészet Szaksper (II)
* Bajza József Goethe (I-II) Szepárdi Sophokles
Byron (I-II) Mikos Kálmán Seebchenyi Istv.
Csokonai Heine Mollere (II) Tegner
Dedek Hermann Homeros (II) Musset Tirodi
Euripidész Katona József Népkelteszet (II) Virág Benedek
Földes Ferencz Károny Ferencz Niebelungének Virgilius
Firtóczy Kisfaludy (I-II) Pázmány Péter * Vörösmarty J.
Zrinyi Miklós

A * gal jelűt írni közhírnössé váltásuk ingmár közeli időpontjában fogják megjelentetni.

Minden egyes KÖTETET szobnél-szobnő **ILLUSZTRÁCIÓK** díszítettek. Az illusztráló **MAGYAR MŰVESLEK** nevesora a következő: **BIHARI SÁNDOR, GARAY LÁSZ, GERBELY IMRE, HEGEDŰS LÁSZLÓ, NEDERADY ANTON, RÉNYI JÓZSEF, TELEGYI LÁSZLÓ, TOLL ÖDÖN, ZICHY Mihály** és mások.

A külföldi remekírókat kiváló külföldi illusztrátorok Répei ékesítik.

A Gyűjtemény a következő írók műfordításait tartalmazza:

ÁBRÁNYI EMIL DOCZI LAJOS BÉRO ENDRŐDI SÁNDOR GABÁNYI ÁRPÁD HEVESI SÁNDOR HELTAI JENŐ KEMENES (Nemfj.) J. MIKES LAJOS PETŐFI SÁNDOR	PÁSZTOR ÁRPÁD RADO ANTAL SOMLÓ SÁNDOR SZÁSZ KÁROLY TELEKES BELA VÁRADI ANTAL * VÖRÖSMARTY MIK ZILAHY KÁROLY ÉS MÁSON.
---	--

MEGRENDELŐ - JEGY ..... - séné

Értelme megrendelem a REMEKÍRŐK KÉPES KÖNYVTÁRA =
I sorozatát 50 kötetben füzve 200 koronáért. I sorozatát 50 kötetben füzve 250 koronáért.
(a nem írtakat kérésre.)
és kötelezem megvenni, hogy a 3 sorozat részleteit fizetek a cég könyvkereskedésében mindaddig, míg a teljes vételár törlesztve nincs. E részletek ellenében a cég a megrendelés sorrendjében szállítja nekem a gyűjtemény kötetét, meg pedig évente legkésőbb **6 HÓZATÉL**, vagy b) a köteteket átvétel nélkül fizetem, (a nem írtakat még törlesztve). A részletek pontosságát a kiadóhivatal ellenőrzésénél fogva a teljes vételár azonnal esedékessé válik.
Név és cím: .....
Kelt: .....
A rendelés vissza nem vonható. Az első részlet az első szállításkor utánrendelendő.

LAMPEL ROBERT (WODIANER F. és FIAI)

Cs. és kir. udvari könyvkereskedés kiadása. * 50 *
Ára: Díszkötésben: 250 kor.

GYÖNYÖRŰ DISZKÖTÉS

HÁZI KÖNYVTÁR.
ÖTVEN kötetben füzött a MAGYAR és a KÜLFÖLDI iróalmak legértékesebb remekműveit.

A MAGYAR REMEKÍRŐK gondos szöveg kiadásban, a KÜLFÖLDI REMEKÍRŐK részint a régi je. nagyreszt kiváló új fordításokban, elsorángu a esztetikussok és írók bevezetésével, jegyzetekkel és magyarázatokkal jelennek meg.

A bevezetések szerzői a következők:

ÁBRÁNYI EMIL ALEXANDER BERNÁI AMBRUS ZOLTÁN ANGYAL DAVID BANOCZI JÓZSEF BALASSA JÓZSEF BEOTHY ZSOLT DOCZI LAJOS BÉRO ENDRŐDI SÁNDOR FERENCZI ZOLTÁN HARASZTI GYULA HEGEDŰS ISTVÁN	HEVESI SÁNDOR IGNOTUS JUNIUS KOSSUTH FERENCZ MEGYESY LÁSZLÓ PALÁGYI MENTHERT RADO ANTAL RAKOSI JENŐ RIEDL FRIGYES SZÁSZ KÁROLY VÁGZY JÁNOS VÁRADI ANTAL ÉS MÁSON.

Emeletes lakás azonnal, vagy Szent-György napra kiadó. Áll 2 szoba s konyha és hozzávalókból. Ha a konyha földszint lehet: úgy 3 szoba s konyhából is állhat. Főpiac téren. — Raktárnak: egy földszinti szoba: Hármasszobás helyiség, nagy, száraz, világos szellős pincék. Kereskedőknek, raktárnak alkalmasok! — Önálló lakás, külön udvarral, kerttel — esetleg konyhakertésznek igen alkalmas — egy és egy negyed holdnyi kerttel, mesterséges öntözésre könnyen berendezhető fekvéssel, kuttal az udvaron, kitűnő vízzel — 3 szoba, konyha, kamara, egy igen nagy, műhelynek alkalmas, száraz és egy kisebb pincével, pitvarral, alatta földi kamara, sütőház, istálló, szekérszinek, sertés-ól, tyúk-ól stb-ivel felszerelve, azonnal 3-6 évre hasznos bérbe adó. Értekezhetni KONCZ ÁRMIN gyógyszerész Székelyudvarhelyt, a gyógytár melletti irodában bármikor.

Sz. 8—903 képv. test.

Hirdetmény.

Oklánd község korcsmaháza s telek bérbe adatik Oklánd község házában 1903 márczius 20-án d. e. 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen 3 egymásután következő évre, vagyis 1904. évi január 1-től 1906. évi december 31-iki időtartamra.

Kikiáltási ár 4000 korona, bántapénz ennek 10 százaléka.

A bérlet tárgyát képező korcsmahelyiséghez bérlet nevére az italmérsi engedélyt a község szerzi meg.

Egyéb feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

Oklánd, 1903. február 25.

BEKŐ MIHÁLY
fbró.

**A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony - Pain - Expeller**

egy régi kipróbált háziaszer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvényenél, csúznál és meghüleséknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjegyvel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolyosi KONCZ ÁRMIN gyógyszerésztárában Székelyudvarhelyt.

SCHOTTOLA ERNŐ

BUDAPEST VI., Andrásy-ut 2. szám.

LEGNAGYOBB RAKTÁR

egészségügyi, kényelmi és sportcikkeiben

Szagmentesen záró szoba-klosettek.

Hygienikus köpő-edények.

Legjobb minőségű gummi-sárczipők és hőczipők.

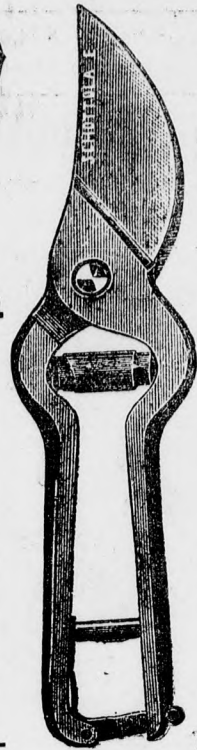
Koresolyák és jégpatkók.

THERMOPHOR:

Testmelegítő, mely tűz nélkül a meleget 3-6 órán át tartja.

Betegtoló kocsik minden árban.

Minden osztályról külön árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek meg

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam aus der „Hilfs- und Apotheke“ S. 105
A. Thierry in Pregrad bei Rohitsch-Sauerbrunn.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégibb bajokat. 2. Kitűnő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglehetően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szelíden mozditja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvégyet s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felhűgést, a szájnak s a gyomornak büzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra ruh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, közhégyet, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kártonoknál Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 koroná. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetnek széjjel. Sztétküldés csak előfizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-evesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgülyés, a lábnek járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradban, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve sőt ellenkezőleg, minél régibb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredményel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatás nélküli ugynevezett pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olesó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry Adolf „Orangyal-gyógytár” Pregrada
Rohitsch-Sauerbrunn

mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógytárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógy tárában és Bécsben Hradi L. gyógyiárban.

